

ПРОГРАМА

**ЗА ОВЛАДЯВАНЕ ПОПУЛАЦИЯТА НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ
КУЧЕТА
НА ТЕРИТОРИЯТА НА
ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ**

Съдържание:

I. АНОТАЦИЯ

1. Описание на проблема
2. Причини за възникване на проблема
3. Популация на безстопанствените кучета

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели
2. Задачи
3. Очаквани резултати

III. ЗАКОНОВА РАМКА

- 1 Закона за защита на животните
2. Закон за ветеринарномедицинската дейност
3. Закон за здравето

IV. ОБЩ ПОГЛЕД ВЪРХУ ПРОБЛЕМИТЕ, СВЪРЗАНИ С БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

1. Биологични характеристики и особености
2. Епизоотология и болести, които кучетата могат да пренасят пряко

V. МЕТОДОЛОГИЯ И МЕРКИ

1. Метод
2. Мерки

VI. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт
2. Ветеринарни власти
3. Неправителствени организации за защита на животните

VII. СРЕДСТВА, РЕСУРСИ И ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Източници за финансиране
2. Време за изпълнение

VIII. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОГРАМАТА-КРИТЕРИИ

1. Качествени промени
2. Количествени подобрения

IX. МЕРКИ ЗА ТРАЙНО РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА С БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

X. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

I. АНОТАЦИЯ

Разработването и приемането Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на общината се налага поради това, че проблемът със свръхпопулацията на скитащите и безстопанствени кучета е сериозен проблем за обществото, с многостранни измерения (хуманно-медицински, ветеринарно-медицински, социално-битови, икономически и екологични).

Досега взетите мерки в изпълнение на Закона за ветеринарно-медицинската дейност се оказват недостатъчно ефективни, поради факта, че все още не може да се намери цялостно и трайно решение на проблема с безстопанствените кучета, дори и в новоприетия закон.

За да се реши проблемът с бездомните кучета, на първо място е необходимо да се приложи единен метод във всички населени места на територията на община Полски Тръмбеш. Да се прилагат комплексни мерки, определени от Световната здравна организация, изразяващи се в:

- упражняване на строг контрол върху търговията и размножаването на домашни кучета;
- кастрация и връщане по места на социализирани кучета, които да се поемат за обгрижване от страна на граждани, организации и общини.

Изчислено е, че при правилно приложение на изброените мерки, в зависимост от числеността на популацията, кучетата се свеждат до минимум в период от 3 до 5 години.

1. Описание на проблема

През последните години значително нарастна броят на безстопанствените кучета на територията на общината, което поставя под съмнение както европейския облик на населените места, така и хуманното третиране на животните.

Нарастващата популация на безстопанствени кучета води до:

1. Здравни рискове за хората и добитъка:

- Уличните кучета могат да бъдат преносители на болести, опасни за човека и селскостопанските животни - бяс, тения, бруцелоза, микроспория;
- Регистриране са случаи на ухапвания на хора от кучета.

2. Създаване на дискомфорт на населението:

- Много хора се страхуват от кучета;
- Шумът, създаван от животните през нощта, смущава гражданите;
- Животните са една от причините за замърсяване на градската среда;
- Тежкото положение на безстопанствените кучета травмира хората, които обичат животните.

3. Популация на безстопанствените кучета

Една от главните причини за увеличаващата се популация от бездомни кучета е липсата на контрол от страна на собствениците над домашните кучета. В резултат на това се продуцират нови бездомни поколения. Собствениците не са подготвени за проблемите, съпровождащи отглеждането на куче, в резултат на което при възникнали трудности може да ги изоставят.

Стопаните на домашни кучета не осъзнават напълно, че ако тяхното женско куче има поколение от десет малки, то отговорността по изхранването им, отглеждането и намиране на нов дом и стопанин е тяхна, както и че това не е лека задача. Така на “входа” на

популацията от бездомни кучета стоят изоставените от собствениците си кучета или тяхното нежелано потомство.

Популацията се попълва и от изгубени или избягали домашни животни, временно използвани кучета за пазачи на вили, строежи, гаражи и други обекти и след това изоставени, както и от новопридошли от други райони.

Всички тези групи формират общата картина на популацията от бездомни кучета, която при неефективни мерки се поддържа максимална според естествените природни закони.

Относително рискови по отношение нарастващата популация на безстопанствени кучета са районите:

- в които има нерегламентирани сметища;
- съществуват хранителни отпадъци, които целенасочено се осигуряват от гражданите;
- съществуват изоставени и порутени постройки;
- граждани хранят бездомните кучета.

Определянето на точния брой на бездомните кучета е задължително условие при планирането и провеждането на всички мерки за намаляване на тяхната популация. Установяването на техния брой по райони и населени места и идентифициране на най-рисковите територии е важно за това, къде трябва да бъдат насочени усилията приоритетно.

Кучетата от различните породи са най-различни по тегло и големина. Днес в света се наброяват над 600 признати породи кучета. Според една от класификациите кучетата се делят на 4 групи породи:

- *ловни кучета* – лайки, хрътки, шпаниели и др.;
- *служебни кучета* – овчарки, ерделтериери и др.;
- *спортно-служебни кучета* – доберман-пинчер, догове и др.;
- *декоративни (стайни) кучета* – пекинез, чихуахуа, японски хин, болонки и др.

Кучето достига полова зрялост на 7-8 месечна възраст, ражда 2 пъти годишно средно по 5 до 8 кученца. Продължителността на живота на кучето е 12-20 години.

Очевидно е, че само няколко изгонени домашни кучета са в състояние за кратко време бързо да увеличат броя на бездомните кучета. Ако не се вземат навременни мерки, броят им нараства докато достигне определен максимум. Този максимум се нарича **“носещ капацитет на средата”** и зависи от условията на средата – количество храна, вода и възможности за подслон. При достигане на носещия капацитет на средата раждаемостта и смъртността на бездомните кучета се изравняват, което означава, че броят им не се увеличава. Ако в тази ситуация се предприеме само отстраняване на бездомните кучета ще се предизвика освобождаване на ниши, които за кратък период ще бъдат заети от други кучета – новородени или мигриращи. Т.е. ще се наблюдава един цикличен и непрестанен процес, при който временно ще се намалява броя на уличните кучета с последвано възстановяване, пак намаляване и възстановяване.

Какво става при прилагане на кастрация на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места?

При прилагането на метода на кастрация не се освобождават ниши, тъй като кучетата се връщат на местата, от където са взети. Капацитетът на средата се ограничава само от стерилни животни.

Отстраняването и постепенното изгегляне на кучетата в приюти не може да се компенсира от раждаемост, тъй като липсват репродуктивните животни. В резултат броят на кучетата от улицата постепенно се редуцира до трайното изчезване на явлениято „улични кучета”.

Ефективният подход за установяване на контрол върху кучешката популация е чрез:

- **прилагане на кастрация** на уличните кучета и връщането им по обитаваните от тях места с редовен ветеринарно-медицински надзор;
- **Регистрация на домашните** кучета и популяризиране на ползите от кастрацията им, с цел установяване на контрол върху размножаването им и предотвратяване на евентуалното им изоставяне.
- **Осъществяване контрол върху хранителната среда.**

Доскоро липсващата адекватна нормативна база и отсъствието на съвместни действия между местна власт, НПО и граждани бе основната причина за задълбочаване на проблема с бездомните кучета и невъзможност за неговото ефективно и трайно решение.

II. ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ПРОГРАМАТА

1. Цели на програмата:

Основната цел на настоящата програма е да се установят дългосрочни и ефективни мерки за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Полски Тръмбеш чрез:

- 1) Установяване на ефективен контрол и намаляване на популацията на безстопанствените кучета на територията на общината, спазвайки предвиденото в българското законодателство;
- 2) Развиване на чувство за отговорност у хората при отглеждането на кучета чрез прилагане на механизми за ефективен контрол на отглеждането, развъждането и търговията с кучета, предвидени в българското законодателство;
- 3) Повишаване културата на отглеждане на домашни кучета и насърчаване на тяхната регистрация и кастрация;
- 4) Намаляване до минимум рисковете от разпространение на заразни заболявания, които касаят хора и животни и гарантиране здравето на хората, безопасността на градската среда и европейския имидж на общината;

2. Задачи на програмата:

- 1) Овладяване броя на безстопанствените кучета до трайното изчезване на явлениято “безстопанствени кучета” чрез анализиране, набелязване и въвеждане на мерки за отстраняване на причините, водещи до възникване и увеличаване на популацията им;
- 2) Контрол върху отглеждането на домашни кучета чрез идентификация, регистрация и въвеждане на данни за кучетата на територията на общината в Интегрираната информационна система на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ);
- 3) Регистрация на всички обекти за развъждане на кучета на територията на общината, съгласно изискванията на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД);
- 4) Регистрация и контрол на всички търговци на кучета (обекти и/или юридически и физически лица);
- 5) Масова кастрация на безстопанствените кучета на територията на общината;
- 6) Стимулиране на кастрацията на домашните кучета на територията на общината;
- 7) Стимулиране осиновяването на безстопанствени кучета;

- 8) Повишаване на информираността и отговорността на гражданите при отглеждането, развъждането, обучението и търгуването на домашни кучета чрез изготвяне и провеждане на образователни кампании съвместно с неправителствени организации, съгласно чл. 2 от Закона за защита на животните (ЗЗЖ);
- 9) Засилване на обществения контрол и контрола на държавните органи, както и на гражданското съзнание при работата по овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на общината;

3. Очаквани резултати:

С прилагането на настоящата Програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Полски Тръмбеш се очаква да се постигнат следните резултати:

- 1) Намаляване на броя и свеждането му до минимум на безстопанствените кучета и установяване на траен контрол върху тяхната популация на територията на общината;
- 2) Намаляване на рисковете от разпространението на заболявания, пренасяни от безстопанствените кучета;
- 3) Увеличаване на информираността, отговорността и активността на гражданите при отглеждане на домашни кучета.

III. ЗАКОНОВА РАМКА

Настоящата програма е разработена в съответствие с Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и съществуващата нормативна уредба, визираща както преките, така и косвените проблеми, генерирани от свръхпопулацията на скитащи кучета както в населените, така и извън населените територии. От своя страна Националната програма за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България се осъществява в сътрудничество между Министерството на земеделието, храните и горите, Българската агенция по безопасност на храните, Националното сдружение на общините в Република България, Българският ветеринарен съюз, Консултативният съвет в областта на овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Република България и организациите за защита на животните, регистрирани по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, в чиито устави е предвидена дейност за защита на животните.

1. Закона за защита на животните

Законът има за цел да бъде запълнена съществуващата празнота в системата от нормативни актове на Република България, който въвежда мерки за формиране и задълбочаване на разбирането на обществото относно защитата на животните, обучението на децата и младежта и др. Законът е рамков за всички животни и определя неуредени в Закона за ветеринарномедицинската дейност области като: прилагане на мерки за регулиране на популациите от безстопанствени животни; създаването на национална база данни за регистрация на домашните и кастрираните вече безстопанствени кучета и др.

2. Закон за ветеринарномедицинската дейност

Задълженията на кметовете на общини по отношение на безстопанствените кучета са определени в Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) и Правилника за прилагане на Закона за ветеринарномедицинската дейност (ППЗВМД). Съгласно чл. 133, ал. 2, т. 1 и т. 7 от ЗВД – “Кметовете и кметските наместници съдействат за изпълнението на мерките за

профилактика, ограничаване и ликвидиране на болестите по животните предприемат мерки за недопускане на свободно движение на животни по улиците на населените места“

Съгласно чл. 178 от ЗВД – „Кметовете на общини, райони и кметства организират контрола за спазване изискванията по чл. 172, т. 1 и 2, чл. 173, т. 1 и чл. 177, ал. 1“

3. Закон за здравето

Съгласно чл. 31, ал. 1 от Закона за здравето (ЗЗ) “Държавата, общините, юридическите и физическите лица осъществяват дейността си, като осигуряват опазването на жизнената среда от вредно въздействащите върху здравето на човека биологични, химични, физични и социални фактори.”

IV. ОБЩ ПОГЛЕД ВЪРХУ ПРОБЛЕМИТЕ В ОБЩИНА ПОЛСКИ ТРЪМБЕШ, СВЪРЗАНИ С БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

Наличието на бездомни кучета в един град или село може да доведе до сериозни последици за населението му. Най-тежките потенциални опасности са за живота и здравето на хората, тъй като необезпаразитените и неимунизирани животни могат да пренасят различни заразни и паразитни болести. Именно скитащите бездомни кучета са основен източник, разпространител и резервоар на причинители на зоонози, някои от които смъртоносни (ехинококоза, марсилска треска, лаймска болест, бяс и др.).

Глутници от безстопанствени кучета биха нарушили не само спокойствието и комфорта на хората в даден район, но застрашават и тяхната сигурност. При евентуални нападения и ухапвания от животни с агресивно поведение, освен здравни последици, могат да доведат и до създаване на страх и емоционален стрес в хората.

Друг риск е възможността за възникване на пътно-транспортни произшествия поради безстопанствено скитащите се животни, особено в периода на разгонване. Не на последно място е и приносът на бездомните кучета за замърсяването на градската среда с отпадъчни продукти, както и с битови отпадъци от контейнерите за смет, до които имат достъп.

Основните фактори, определящи наличието на бездомни кучета в дадено населено място се свеждат най-общо до три условия, които се предлагат в средата: **наличното количество хранителен ресурс, вода и подслон.**

Структурните реформи в селското стопанство и неизпълнението на законодателството от началото на прехода доведоха до увеличаване популацията от скитащи кучета, което от своя страна доведе до влошаване на епизоотичната ситуация.

Епизоотология и болести, които кучетата могат да пренасят пряко

Инфекциозни болести:

- *Салмонелоза (паратиф)* - това е една от най-често срещаните се инфекциозни болести по бозайниците. Причинител на заболяването са няколко типа бактерии, които са много устойчиви към външни въздействия.

- *Туберкулоза* - специфична, хронична инфекциозна болест, която се характеризира с появата на туберкули (възелчета) в различни органи, които казеозират и впоследствие калцифицират. Болестта е разпространена повсеместно и от нея заболяват почти всички видове животни и човекът.

- *Бронхосептикоза (бордетелна инфекция)* - заразно заболяване, което протича с признаци на бронхопневмония. Причинител е *Bordetella bronchiseptica*, която обитава горните дихателни пътища на повечето видове бозайници.

- *Бяс* - остра заразна болест, към която са възприемчиви всички видове животни и човекът. Причинителят е вирус. Разпространява се от скитащи кучета, а в последно време и диви хищници. Заразяването става чрез ухапване или попадане на вируса върху ранички, драскотини по кожата. Инкубационният период е до 60 дни.

- Тизерова болест - причинител е *Bacillus piliformis*. Като причини за развитието на заболяването се считат стресорните въздействия (лошо хранене, третиране с препарати по време на експеримент и други фактори, свързани с околната среда). Инкубационният период е от 5 до 15 дни.

Гъбични болести

- *Дерматомикози (трихофития, фавус, микроспория)* - микотичните болести се наричат още дерматомикози, тъй като се предизвикват от гъбички и засягат кожата на почти всички видове бозайници. Инкубационният период продължава от 8 до 30 дни.

Паразитни (инвазионни) болести

- *Токсоплазмоза* - паразитно заболяване, с разнообразно протичане. Възприемчиви към болестта са всички диви и домашни животни. Токсоплазмозата е разпространена по цялото земно кълбо, както сред хората, така и сред животните.

- *Цестодози* (представители на сем. Taeniidae). Към разред Cyclophylloidea спадат по-голямата част от всички цестоди. Това са най-съвършените и най-специализираните панделковидни червеи, които паразитират предимно в топлокръвните животни – птици и бозайници.

- *Ехинококоза*
- *Дипилидиоза*
- *Нематодози*
- *Токсокароза*

Кърлежовопреносимите инфекции /КПИ/

Бездомните и скитащи кучета представляват един от основните резервоари на зараза за някои КПИ, най-често срещана от които е Марсилската треска. Това обстоятелство изисква системни мерки за контролиране на кучешката популация.

V. МЕТОДОЛОГИЯ И МЕРКИ

V.1. МЕТОДОЛОГИЯ:

1. Преброяване на безстопанствените кучета на територията на общината.
2. Кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка и връщане на неагресивни и здрави безстопанствени кучета.
3. Задомяване на безстопанствени кучета.
4. Регистрация и надзор на безстопанствените кучета.
5. Регистрация на домашните кучета.
6. Популяризиране на ползите от кастрацията на домашните кучета.
7. Контрол върху изискванията за отглеждането на домашни кучета.
8. Кампании за подобряване на чистотата на градската среда.
9. Евтаназия на неизлечимо болни и доказано агресивни безстопанствени кучета, съгласно изискванията на действащото законодателство.

V.2. МЕРКИ по:

1) Преброяване на безстопанствените кучета на територията на общината

При започване изпълнението на Програмата за овладяване популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Полски Тръмбеш и във връзка с динамиката на популацията, се извършва преброяване на безстопанствените кучета на територията на общината.

- Преброяването започва с уведомление от министъра на земеделието, храните и

горите до кметовете на общини със заложен в него срок.

- Кметовете на общини издават заповед за извършване на преброяването. Същото се извършва от представители на общината, организации за защита на животните или от други юридически лица, при спазване на принципа за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. В преброяването не могат да се включват участниците в дейностите по Програмата, извършващи кастрация и обработка на кучетата.
- Преброяването се извършва веднъж на всеки две години в периода март-юни или септември-ноември.
- При преброяването се отчита всяко куче, намиращо се на обществено място без видимо присъствие на собственик.
- Преброяването се извършва по методика като задължително се отчита приблизителната възраст, пол, видимото здравословно състояние и наличието или липсата на видима маркировка за извършена кастрация.
- След извършване на преброяването се съставя протокол, който се изпраща в съответната община и Областна дирекция по безопасност на храните (ОДБХ).

2) Кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка и връщане на неагресивни и здрави безстопанствени кучета.

Подходът за овладяване популацията на безстопанствените кучета, заложен в Закона за защита на животните, включва тяхното залавяне, кастрация и връщане по местата на залавянето им. Кастрирането на кучетата и връщането им по местата, от които са заловени няма да позволи освобождаване на ниши, защото ще са запълнени с животни, които не се възпроизвеждат, т.е. ще се блокира раждаемостта.

Дейностите по тази мярка се осъществяват на следните етапи:

- Кметът на общината публикува на интернет страницата обявление за заявяване на участие за извършване на дейностите по залавяне, кастрация, маркиране, ваксинация, обезпаразитяване и връщане по места на обработените безстопанствени кучета.
- Акциите по залавяне на кучетата се извършва по предварително изготвен и утвърден годишен график, който се предоставя за одобрение от кмета на общината и по процедурен план за залавянето и транспортирането на животните.
- Залавянето на безстопанствените кучета се осъществява от екипи за залавяне на безстопанствените кучета и от доброволци, съгласно чл. 42 от ЗЗЖ. Тази дейност в Община Полски Тръмбеш се извършва от лицензирана фирма, съгласно изискванията на ЗЗЖ.
- Транспортирането на кучетата се извършва в клетки и съгласно изискванията на чл.42, ал. 2 от Закона за защита на животните.
- Членовете на екипите за залавяне на безстопанствени животни трябва да са преминали курс за обучение за защита и хуманно отношение към животните, съгласно чл. 42, ал. 3 от ЗЗЖ.
- Екипите за залавяне на безстопанствени животни се ръководят и контролират от ветеринарен лекар, съгласно чл. 42, ал. 4 от ЗЗЖ.
- При залавянето на кучето се поставя нашийник с идентификационен номер, съгласно чл. 42, ал. 5 от ЗЗЖ.
- За извършване на ветеринарномедицинските дейности, екипите и доброволците предоставят заловените безстопанствените кучета с приемо-предавателен

протокол по образец (когато се предоставят от екип по залавяне) или информационен талон № 1 за залавяне, приемане и връщане на безстопанствени кучета по образец (когато се предоставят от доброволец) на амбулаториите. Протоколът/информационния талон се издава в три екземпляра - един за екипа/доброволците, един за амбулаторията и един за съответната община и в него се вписват датата, мястото на залавяне и броя на безстопанствените кучета с опис на идентификационните номера на нашийника, поставен при залавянето. Управителят на амбулаторията предприема незабавни мерки за установяване на данни за наличие или липса на регистрация на кучето. В случай на такава, управителят уведомява собственика на кучето. При невъзможност на собственика за явяване в същия ден, кучето се транспортира до най-близкия приют. При неявяване на собственика в 7-дневен срок от уведомяването, кучето се кастрира, маркира, обезпаразитява, ваксинира срещу бяс и се предоставя на нов собственик. Неосиновените се връщат по местата на залавянето им.

- Обработката се извършва на принципите на масова кастрация – по райони и въз основа на молби и сигналите на граждани.
- Настаняването на безстопанствените кучета се извършва съгласно изискванията на чл.46 от Закона за защита на животните.
- За настанените в приют кучета се спазват изискванията на чл.47. ал. 1,2,3,6,7,8 от Закона за защита на животните.
- Ветеринарномедицинските дейности, които следва да бъдат приложени спрямо българското законодателство включват кастрация, маркиране чрез татуиран на едното ухо идентификационен номер или електронен чип и V-образно купиране на другото ухо или друга видима ушна маркировка, обезпаразитяване и ваксинация срещу бяс на безстопанствените кучета. Управителят на ветеринарномедицинската амбулатория вписва кучетата в регистър и издава ветеринарномедицински паспорт.
- Ветеринарномедицинските дейности се извършват от ветеринарни лекари, осъществяващи практика в регистрирани ветеринарномедицински заведения, като се осигурява престой от минимум 24 часа за сле-доперативно възстановяване на кучетата.
- Ветеринарните лекари удостоверяват извършените ветеринарномедицински дейности чрез водене на дневник по образец с данни за всяко куче – възраст, външни белези, пол, килограми, номер на микрочип и паспорт, дати на кастрация и поставени ваксини, обезпаразитяване, въвеждане във ВетИС и попълнен информационен талон № 2 за кастриране, обезпаразитяване и маркиране на безстопанствено куче по об-разец. В началото на всеки месец ветеринарните лекари представят на кмета копия от посочените документи и копия от приемо-предавателните протоколи и информационни талони № 1.

3) Задомяване на безстопанствени кучета

- След извършване на ветеринарномедицинските дейности, ветеринарният лекар преценява продължителността на следоперативния престой, след което безстопанствените кучета се връщат по местата на тяхното залавяне, като същите предварително се съгласуват с кмета на общината. Не се допуска връщането на кучетата в дворове на детски ясли и градини, училища, болници и в близост до площадки за игра на деца, съгласно чл.48 от Закона за защита на животните (ЗЗЖ).
- В случаите на чл. 48 от ЗЗЖ или при болни и нуждаещи се от продължително лечение кучета, същите се настаняват във временни приюти.

- Граждани и организации за защита на животните могат да заявят желание за поемане на грижите за върнатите по места кучета. В тези случаи те се задължават да подпишат декларация по чл. 47, ал. 3 от Закона за защита на животните и да изпълняват изискванията на чл. 49 и 50 от ЗЗЖ, т. е. да обезпаразитяват на всеки три месеца и да реваксинират срещу бяс върнатите по места кучета, за които поемат грижи и отговорност. Задължават се ежегодно да заверяват паспорта на кучето в общинската администрация за извършените обезпаразитявания и ваксинации, и да вземат мерки за предотвратяване на агресивното поведение на кучетата към хора или животни. При сигнал за агресивно поведение на куче се извършва проверка от общината с участието на регистрирани/официални ветеринарни лекари. В случай, че сигналът за агресивно поведение на куче е подаден от организации за защита на животните, последните също може да участват в проверката.
- При липса на граждани и организации за защита на животните, заявили желание за поемане на грижите за тях, върнатите по места кучета са под контрола и грижите на общината.

4) Регистрация и надзор на безстопанствените кучета

- Регистрацията на безстопанствените кучета се извършва в стационарните амбулатории и приюти. На всяко обработено куче се издава ветеринарномедицински паспорт, който се предоставя на отговорното по надзор лице.
- Регистрацията се извършва чрез поддържане на дневник, в който се вписват задължително следните данни за обработените кучета:
 - Идентификационен номер
 - Отличителни белези на животното – пол, цвят, възраст, големина
 - Дата и място на залавяне
 - Дата на обработката
 - Дата и място на връщане
 - Отговорно по надзора физическо или юридическо лице
- Данните от регистъра на амбулаториите, които работят по програмата се изпращат до 10 число на всеки месец на кмета на общината.
- Надзор на обработените кучета се извършва съгласно чл. 49 и чл. 50 от Закона за защита на животните.

5) Регистрация на домашните кучета

- Регистрацията на домашни кучета се извършва съгласно Наредба № 14 за стопанисване и регистрация на кучета на територията на Община Полски Тръмбеш.
- Таксата за домашни кучета се събира от звено „Местни данъци и такси” към Община Полски Тръмбеш.

6) Популяризиране на ползите от кастрацията на домашните кучета.

- Организиран се кампании за разясняване на ползата от кастрацията чрез брошури, медийна кампании и др.
- Организиран се кампании за обработване и регистрация на кучетата, отглеждани на открито (дворни кучета в покрайнините на града, вилните зони, строежи, паркинги, предприятия и др.). В кампаниите участват общината и Организация за защита на животните.
- Презентации на Закона за защита на животните, организирани от общината, със

съдействието на Организация за защита на животните по населените места за собствениците на домашни кучета.

- Съвместна работа с местните ветеринарни лекари.

7) Контрол върху изискванията за отглеждане на домашните кучета.

- Контролът по спазване на програмата се извършва от кмета на Община Полски Тръмбеш и кметовете на съответните кметства или упълномощено от тях длъжностно лице.
- Контролът върху изискванията за отглеждане на домашни кучета се извършва от упълномощен от Кмета представител на общината, Областна дирекция по безопасност на храните и Организация за защита на животните, съгласно глава VI от Закона за защита на животните.

8) Кампании за подобряване чистотата на градската среда.

- Кметът на Община Полски Тръмбеш определя със заповед местата за разходка и свободно пускане на кучета, както и обозначаване на места забранени за разходка на домашни кучета.

9) Евтаназия на неизлечимо болни и доказано агресивни безстопанствени кучета, съгласно изискванията на действащото законодателство.

- Неизлечимо болни животни се подлагат на евтаназия, съгласно чл. 179, ал.3, т. 1 от ЗВД и чл. 45, т. 8 от Закона за защита на животните.
- Доказано агресивни кучета, участвали в инцидент с ухапване на човек се подлагат на евтаназия съгласно чл. 179, ал. 3, т. 4 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.
- Евтаназия на безстопанствени кучета, настанени във временни приюти, се допуска при условията на чл. 179, ал. 3, т. 1, 2 и 4 от Закона за ветеринарномедицинската дейност след поставяне на диагноза при клиничен преглед и изследвания. При назначаване на евтаназия се съставя индивидуален протокол, който съдържа основанията за прилагането ѝ. Протоколът се подписва от ветеринарния лекар, от управителя на приюта и от трето лице.

10) Изграждане на регионален приют за безстопанствени кучета

Регионални приюти могат да бъдат изградени и/или стопанисвани от:

- две или повече съседни общини, в рамките на сключено споразумение за сътрудничество, съгласно Глава осма от Закона за местното самоуправление и местната администрация;
- юридически лица с нестопанска цел, с предмет на дейност защита на животните;
- съвместно от община и организация с предмет на дейност защита на животните или община и регистрирана ветеринарномедицинска амбулатория.

Изграждането на регионални приюти се подпомага, когато са изпълнени едновременно следните условия:

- на територията на съответните общини няма изградени общински или частни приюти или са с недостатъчен капацитет;
- на територията на всяка община е извършено най-малко едно преброяване на

безстопанствените кучета в рамките на последните 3 години.

Регионални приюти могат да бъдат изградени чрез:

- предоставяне на терени и сгради – държавна и общинска собственост;
- предоставяне на целеви трансфери по бюджетите на общините в рамките на средствата по държавния бюджет за годините на одобрената от Министерския съвет средносрочна бюджетна прогноза. За годините извън нея посочените стойности за изпълнение на целите имат прогнозен характер;
- изготвяне и прилагане на национални механизми за финансиране и подкрепа;
- включване на мерки за кандидатстване по европейските фондове;
- включване в проекти, финансирани от ЕК и по международни програми и проекти;
- изработване на типов проект за изграждане на регионален приют.

Регионалните приюти се изграждат в съответствие с изискванията на глава IV, раздел I на Наредба № 41 от 2008 за изискванията към обекти, в които се отглеждат, развъждат и/или предлагат домашни любимци с цел търговия, към пансиони и приюти за животни и Наредбата по прилагане на Програмата.

VI. УЧАСТНИЦИ В ПРОГРАМАТА

1. Местна власт

1.1. Общинският съвет:

- 1.1.1. Приема Програма за овладяване популацията на безстопанствени кучета и гласува годишен бюджет за изпълнението ѝ, съгласно чл. 40, ал. 3 от ЗЗЖ.
- 1.1.2. Приема общинска Наредба за овладяване на популацията на безстопанствените кучета на територията на Община Полски Тръмбеш.
- 1.1.3. Предвижда средства в общинския бюджет за изграждане на приют за безстопанствени кучета, съгласно чл. 41, ал. 1 от ЗЗЖ.
- 1.1.4. Ежегодно актуализира приетата Програмата и съответния бюджет за изпълнението, въз основа на годишния отчет на кмета, представен пред Общинския съвет.
- 1.1.5. Кметът или упълномощени от него лица организират цялостното изпълнение на Програмата, сключването на договори с други приюти и стационарни и подвижни амбулатории.

1.2. Общинска администрация:

- 1.2.1. Организира и координира изпълнението на заложените мерки по програмата, съгласно утвърдения бюджет от Общинския съвет.
- 1.2.2. Отпечатва и разпространява материалите по Програмата.
- 1.2.3. Осигурява медийно отразяване на дейностите по програмата
- 1.2.4. Създава и поддържа регистър по чл. 54 от ЗЗЖ.
- 1.2.5. Осигурява мобилна амбулатория за обработване на кучетата, отглеждани на открито.
- 1.2.6. Обработва сигнали и жалби на граждани и организации :
 - по телефон;
 - писмено;

- по електронна поща.

Анонимни сигнали и жалби не се обработват.

При подаване на сигнал се записват имената на гражданина или организацията и телефон за обратна връзка, посочва се мястото на инцидента и описание на кучето/та/.

Действията по сигналите и жалбите се извършват от експерти в общинска администрация.

2. Ветеринарни власти - Националната ветеринарномедицинска служба и нейните структури:

- 2.1. Упражняват системен контрол по отношение на хуманното отношение към животните.
- 2.2. Упражняват системен контрол върху дейностите по Програмата и стационарната амбулатория чрез провеждане на проверки.
- 2.3. Упражняват системен контрол върху ветеринарномедицинския надзор на обработените кучета чрез провеждане на проверки.

3. Неправителствени организации за защита на животните

- 3.1. Съдействат при актуализацията на Наредбата в частта ѝ за придобиване, отглеждане и развъждане на домашни кучета и третиране на безстопанствени кучета.
- 3.2. Съдействат за обработването на постъпилите жалби и сигнали, свързани с домашни и безстопанствени кучета:
 - 3.2.1. Съдействат в разрешаването на проблемите, потвърдени от проверките на постъпилите сигнали.
 - 3.2.2. Срокът за проверка на жалба за агресивни кучета е до 24 часа, а при сигнал незабавно.
 - 3.2.3. При спешни жалби на граждани за предотвратяване на жестокост към животните, НПО получават съдействие от органите на МВР, съгласно чл. 58, ал. 4 от ЗЗЖ.
- 3.3. Съдействат за медийно отразяване на дейностите по Програмата.
- 3.4. Осигуряват надзор на обработените кучета.
- 3.5. Осигуряват по възможност финансова помощ.
- 3.6. Организируют и провеждат задомителни кампании.
- 3.7. Участват в съвместни образователни кампании, финансирани от общината:
 - 3.7.1. Мероприятия по популяризиране на Програмата и поощряване на идеята за защита на животните и природата, както и нейното популяризиране сред населението и ефективното повишаване културата на обществото в тази област чрез средствата за масово осведомяване, публични прояви и др.
 - 3.7.2. Мероприятия по образование на деца в хуманно отношение към животните, провеждане на екологично и природозащитно обучение и възпитание в сходната етика, организиране на школи, лекции, курсове и др.
 - 3.7.3. Мероприятия по подобряване чистотата на градската среда и др.
- 3.8. Съвместна работа с частно практикуващи ветеринарни лекари, при изявено желание от тяхна страна.

VII. СРЕДСТВА, РЕСУРСИ И ВРЕМЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

1. Източници за финансиране

- 1.1. Годишен бюджет на общината
- 1.2. Дарения
- 1.3. Финансови средства от организации за защита на животните

2. Време за изпълнение на Програмата

- 2.1. Срок до приемането на нова програма.

VIII. ОЦЕНКА ЗА УСПЕВАЕМОСТ НА ПРОГРАМАТА - КРИТЕРИИ

1. Качествени промени

- 1.1. Повишаване на безопасността в населените места и намаляване на социалното напрежение.
- 1.2. Повишаване събираемостта на таксите за домашни кучета
- 1.3. Овладяване на притока на нежелани животни от дома към улицата чрез кастрация.

2. Количествени подобрения

- 2.1. Постепенно намаляване на популацията на безстопанствени кучета, до изтеглянето им в приюти.
- 2.2. Повишаване на постъпленията от такса домашни кучета.
- 2.3. Преброяване и мониторинг на популацията на безстопанствени кучета.

3. Критерии за изпълнение на програмата

- 3.1. Брой на обработените животни.
- 3.2. Брой на регистрираните домашни кучета.
- 3.3. Брой на кастрираните кучета, които живеят на открито.
- 3.4. Брой на кастрираните домашни кучета.
- 3.5. Брой на хората, които търсят съдействието на екипа за решаването на проблема с кучешката популация.
- 3.6. Брой на задомените кучета в края на периода.
- 3.7. Годишен отчет за извършените дейности по Програмата и резултати, представени от кмета пред изпълнителния директор на БАБХ, съгласно чл. 40, ал. 4 от ЗЗЖ.

IX. МЕРКИ ЗА ТРАЙНО РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМА СЪС БЕЗСТОПАНСТВЕНИТЕ КУЧЕТА

Мярка 1: Преброяване на безстопанствените кучета на територията на общината		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Издаване на заповед за извършване на преброяване на безстопанствените кучета	Кмета на общината	След уведомление от министъра на земеделието, храните и горите
2. Определяне на екипи за извършване на преброяването	Община, НПО, юридически лица	До края на август 2020г. или до края на април 2021г.
3. Извършване на информационни	Община, НПО,	Постоянен

кампании и активността на гражданите	физически лица	
4. Поддържане и актуализация на регистъра на безстопанствените кучета	Лицензирана фирма, ветеринарни амбулатории, приюти	Постоянен

Мярка 2: Кастрация, обезпаразитяване, ваксинация срещу бяс, трайна маркировка и връщане на неагресивни и здрави безстопанствени кучета		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Публикации в интернет страницата на общината за извършване на дейностите по залавяне, кастрация, маркиране, ваксинация, обезпаразитяване и връщане по места на обработените безстопанствени кучета	Кмета на общината	Ежемесечно
2. Изготвяне на годишен график и план за залавянето и транспортирането на безстопанствените кучета	Лицензирана фирма, доброволци	Ежегодно
3. Изпълнение на ветеринарномедицинските мерките съгласно програмата – обезпаразитяване, кастрация, ваксинация, регистрация, маркировка и връщане по места	лицензирана фирма за ветеринарно – медицин-ски услуги, регистрирани ветеринарномедицински амбулатории	Постоянен
4. Регистрация на обработените кучета и вписването им в ВетИС	лицензирана фирма за ветеринарно – медицин-ски услуги, регистрирани ветеринарномедицински амбулатории	Постоянен
5. Организиране на рекламнообразователни кампании с цел запознаване обществеността с механизма на овладяване на кучешката популация	Общината, организации за защита на животните, медии и др.	Постоянен

Мярка 3: Задомяване на безстопанствени кучета		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Стимулиране осиновяването на безстопанствени кучета	Общината, организации за защита на животните, ветеринари и др.	Постоянен
2. Настаняване на безстопанствените кучета в приюти	Общината, ветеринари	Постоянен

Мярка 4: Регистрация и надзор на безстопанствените кучета		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Регистрация, маркировка и издаване на паспорт на безстопанствените кучета	лицензирана фирма за ветеринарно – медицин-ски услуги, регистрирани ветеринарномедицински амбулатории	Постоянен
2. Осъществяване на надзорна дейност и грижа за безстопанствените кучета	Физически лица, организации за закрила на животните, община	Постоянен

3. Участие в изготвяне и провеждане на общообразователни програми, насочени срещу безотговорното и нехуманно отношение към животните.	Община, образователни институции, у-ща, НПО и др.	Постоянен
---	---	-----------

Мярка 5: Регистрация на домашни кучета		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Актуализиране на местната нормативна уредба, съгласно действащото българско законодателство.	Община	При необходимост
2. Актуализация и разширяване функционалността на електронен регистър за административна регистрация на домашни кучета	Община	Постоянен
3. Организиране на сигурна система за навременно подаване и получаване на информация за ветеринарна регистрация на домашните кучета	Община, ветеринарни лекари, ОДБХ	Постоянен
4. Информационни кампании за ползите и предимствата от регистрирането на домашните кучета	Община, НПО, организации за защита на животните, медии и др.	Постоянен

Мярка 6: Популяризиране на ползите от кастрацията на домашните кучета		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Организиране на кампании за разясняване на ползата от кастрацията на домашните кучета	Община, НПО, организации за защита на животните, медии и др.	Постоянен

Мярка 7: Контрол върху изискванията за отглеждане на домашните кучета		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Извършване на контролни дейности при отглеждането и възпитанието на домашни кучета	Община, ОДБХ, ветеринарни лекари	Постоянен

Мярка 8: Кампании за подобряване чистотата на градската среда		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Определяне и изграждане на обособени места за разходка и свободно разхождане на домашни кучета	Общината	До приемане на нова Програма
2. Информираност на собствениците на домашни кучета	Община, медии, НПО, ветеринарни лекари	Постоянен

Мярка 9: Евтаназия на неизлечимо болни и доказано агресивни безстопанствени кучета, съгласно изискванията на действащото законодателство		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Извършване на евтаназия на	Ветеринарни лекари,	Постоянен

безстопанствени кучета съгласно българското законодателство	ветеринарни амбулатории, приюти	
---	---------------------------------	--

Мярка 10: Изграждане на регионален приют за безстопанствени кучета		
Дейност	Изпълнител	Срок
1. Изграждане на приют за безстопанствените кучета	Община, други общини, НПО с предмет на дейност защита на животните	До края на 2020г. или до приемане на нова Програма
2. При необходимост да се сключат договори с налични приюти за безстопанствени кучета	Община	До края на 2020г. или до приемане на нова Програма
3. Търсене на източници на финансиране за изграждане и поддържане на приют	Община, НПО	Постоянен

X. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Евтаназията не решава проблема с безстопанствените кучета. При масова евтаназия популацията временно намалява до момента на поява на ново поколение бездомни кучета, което се поддържа според наличното количество храна, вода и подслон в средата. Исторически доказаният за ефективен метод, приложен успешно в редица европейски страни, е стерилизиране (кастрация) и връщане на животните по местата им. Така върнатите кучета пазят територията си от новопририждащите кучета и същевременно не могат да се възпроизведат.

В обобщение могат да бъдат направени следните изводи:

- Широко използваните **методи на хващане и евтаназиране не са ефективни**. Те водят само до временно намаляване на броя на бездомните кучета и са много скъпи.
- **Методите на улавяне и настаняване в приюти не са практични**, поради големия брой животни, които се обхващат и впоследствие високите разходи за обгрижване.
- **Методите на кастриране и връщане са ефективни**. След определен период от време броят на бездомните животни значително ще намалее. Тези методи са по-малко скъпоструващи спрямо горните и имат допълнителен добър страничен ефект като подобро поведение на животните.
- **Методите на регистрация и идентификация** са полезни при контрола на популацията от животни и намаляване на изоставянето.
- **Образованието и обучението** на обществеността, особено на децата, е от решаващо значение за разбиране на поведението на животните и техните нужди.
- **Обучението** във високи стандарти на работа на хората, които се грижат за животни и ветеринарните лекари е също от голямо значение за успешното реализиране на програмата.

Програмата е разработена на основание чл. 40, ал. 3 от Закона за защита на животните, в съответствие със съществуващата нормативна уредба, визираща както преките, така и косвените проблеми, генерирани от свръхпопулацията на скитащи кучета в населените и извън населените територии. Програмата е отворен и динамичен документ, който ще се допълва и актуализира периодично, съобразно националното законодателство и потребностите на общината.

Програмата е приета с Решение № 58 по Протокол №5 от 27.02.2020г. на Общински съвет – Полски Тръмбеш